

АКТУАЛИЗАЦИЯ НА ПЛАНА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ПРИРОДЕН ПАРК „ВИТОША“ ЗА ПЕРИОДА 2015-2024 Г.

Договор № ОПОС-03-145/10.12.2014 г

Дейност от Проект DIR-5113326-4-98 „Дейности по устойчиво управление на ПП „Витоша“

ПРИРОДЕН ПАРК „ВИТОША“

СЕМИНАР

„ПРОЕКТ ЗА АКТУАЛИЗАЦИЯ НА ПЛАНА ЗА УПРАВЛЕНИЕ
НА ПП „ВИТОША“ ЗА ПЕРИОДА 2015 – 2024 Г.“ - ОСМИ МОДУЛ

БИОЛОГИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА 1.15. ФАУНА

Експерти:

- гл. ас. д-р Огнян Тодоров - Безгръбначни животни
- доц. д-р Диана Кирич - Риби
- Красимир Дончев – Земноводни и Влечуги
- Георги Стоянов – Птици
- гл. ас. д-р Христо Димитров, доц. д-р Ценка Часовникова - Бозайници
- инж. Итил Гадженаков – Ловна фауна

ЗООЛОГ НИКОЛАЙ КАРАИВАНОВ - КЛЮЧОВ ЕКСПЕРТ „ФАУНА“

12.08.2015 г.

с. Кладница, обл. Перник, ТП „ДЛС Витошко-Студена“, Ловен дом „Студена“

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие и от държавния бюджет на република България чрез оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“ <http://www.opr.moew.government.bg/>

www.pu-vitosha.com
e-mail: office.puvitosha@gmail.com

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“

Договор № ОПОС-03-145/10.12.14 г. с предмет: „Актуализация на Плана за управление на Природен парк „Витоша“ за периода 2015 – 2024 г. включително разработване на геобазни данни и карти, и развитие на ГИС на Природен парк „Витоша“
Проект № DIR-5113326-4-98 „Дейности по устойчиво управление на Природен парк Витоша“, Договор № DIR-5113326-C-010 от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

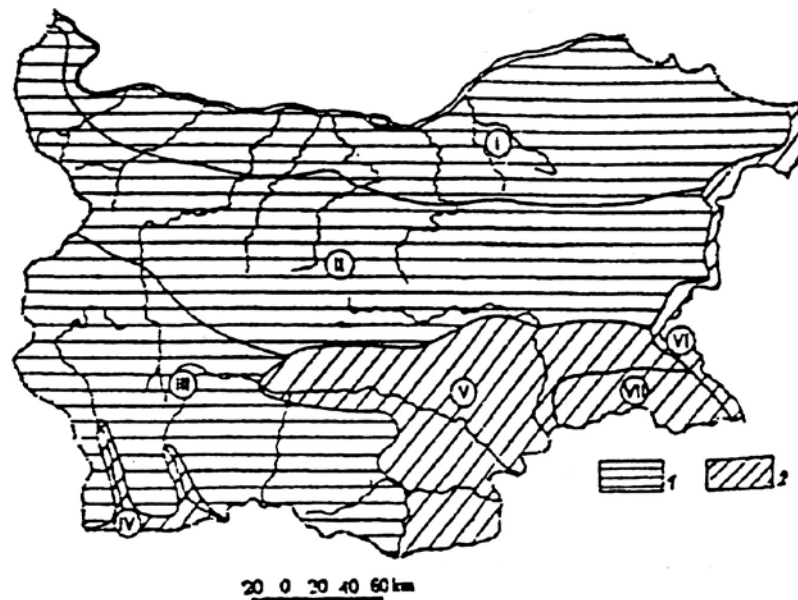
Решения за
по-добър живот

Зоогеографска характеристика

Витоша попада на територията на Рило-Родопския зоогеографски район, който се характеризира със следните особености:

➤Евро-сибирските и аркто-алпийските видове значително преобладават над средиземноморските;

➤В този район попадат много реликтни и ендемични видове;

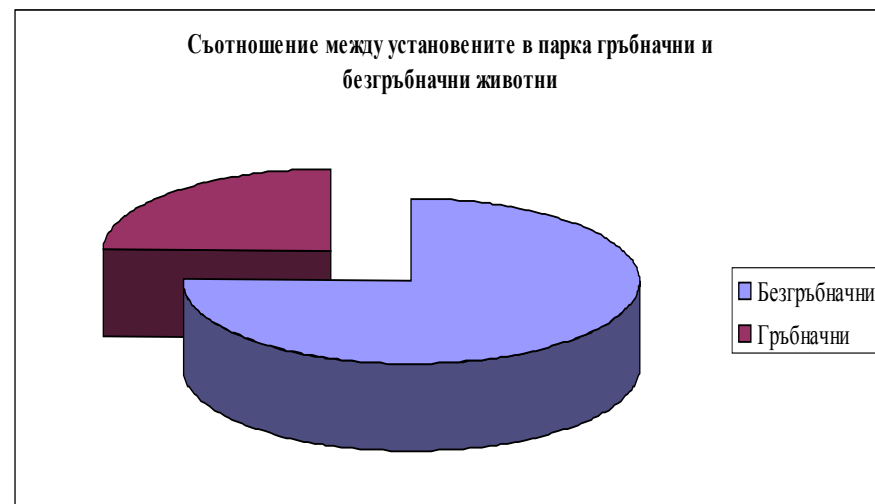
Богатство на таксоните ПЛАН 2005-2014

• Според действащия план за управление на територията на Природния парк са установени около **1066** вида животни:

➤ **Безгръбначни животни** - над **800** вида и подвиди (очакваният им брой според А. Попов (2014) е около **7 000** вида)

➤ **Гръбначни животни** - **262** вида

- **9** вида риби,
- **22** вида земноводни и влечуги,
- **181** вида птици
- **50** вида бозайници, от които **13** вида прилепи

Характеристика на фауната ПЛАН 2005-2014

Към момента на територията на Витоша са установени:

- **148** ендемични форми; планината се приема за една от богатите на ендемити територии в България;
- **85** реликтни форми, **18** от които са типични арктоалпийски глациални реликти; планината се приема за една от богатите на реликти територии.

Актуализация на План за управление на Природен парк „Витоша“ – План`2 2015-2024 г

Разработени фаунистични групи включени в АПУ на парка

Безгръбначни животни

➤ д-р Огнян Тодоров

Гръбначни животни:

➤ Риби – доц. д-р Диана Кирич

➤ Земноводни – Красимир Дончев

➤ Влечуги – Красимир Дончев

➤ Птици – Георги Стоянов и

Николай Караиванов

➤ Бозайници – гл. ас. д-р Христо Димитров
доц. д-р Ценка Часовникарлова

➤ Ловна фауна – инж. Итил Гадженаков

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“

Договор № ОПОС-03-145/10.12.14 г. с предмет: „Актуализация на Плана за управление на Природен парк „Витоша“ за периода 2015 – 2024 г. включително разработване на геобазисни данни и карти, и развитие на ГИС на Природен парк „Витоша“
Проект № DIR-5113326-4-98 „Дейности по устойчиво управление на Природен парк Витоша“, Договор № DIR-5113326-C-010 от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

Решения за
по-добър живот

Безгръбначни животни.

Събраната литература от над 300 научни публикации, дисертации и други литературни източници обхваща всички таксони от безгръбначните и пълно отразява публикувания до момента видов състав.

Както се очаква най-много данни има за Клас *Insecta*-насекоми (предимно разред *Coleoptera*, *Lepidoptera* и *Hymenoptera*). Останалите таксони са по-слабо застъпени.

Безгръбначни животни.

Изготвен е списък с 780 вида безгръбначни животни, от които 145 пещерни вида.

Списъкът е представен по таксони;

Очакваният брой безгръбначни животни на територията на парка е около 7 000 вида (Попов, 2014).

Направено е отделно проучване на пещерните безгръбначни.

Безгръбначни животни.

В парка се срещат

- **38** конзервационно значими вида безгръбначни;
- **Добре изследвани** са и групите на **паякообразните**, като най-много данни има за разред *Opiliones*-сенокосци, като и таксони като **тардиградите** (*Eutardigrada*) и **мекотелите** (*Gastropoda*). Поради типа на местообитанията клас *Bivalvia* не са представени с голям брой видове.
- Установени са **101** вида едноклетъчни от 5 различни класа.
- Най-голямо видово разнообразие има при клас *Insecta*;
 - **Дневните пеперуди** на територията на парка са **155** вида (Бешков, 2014),
 - най-големия разред от насекомите **Coleoptera** - твърдокрили е представен с **215** вида.

Безгръбначни животни.

Видово разнообразие на безгръбначните в ПП „Вироша“ представени по класове.

Клас	Брой видове
Arachnida	65
Arcellinida	5
Insecta	416
Bivalvia	3
Conoidasida	15
Malacostraca	1
Maxillopoda	1
Oligochaeta	3
Lobosa	46
Gastropoda	33
Imbricatea	6
Conoidasida	15
Eutardigrada	13
Filosia	27

Безгръбначни животни. Пещерна фауна

Могообразието на установената пещерна фауна на територията на ПП „Витоша“ не е много високо. Установени са **145** вида, от 7 класа:

Установени са 5 ракообразни стигобионтни вида и един псевдоскорпион:

Diacyclops chappuisi Naidenow et Pandourski – Духлата (с. Боснек).

Diacyclops strimonis Pandourski – Духлата, Живата вода (с. Боснек).

Acanthocyclops propinquus (Plesa) – Живата вода (с. Боснек).

Elaphoidella pandurskyi Apostolov – Академик, Духлата (с. Боснек).

Niphargus pancici vlkanovi St . et G . Karaman – Живата вода (с. Боснек).

Neobisium (Blothrus) kwartirnikovi Mahnert – Духлата (с. Боснек).

Видово разнообразие на пещерните видове безгръбначните в ПП „Витоша“ представени по класове

Клас	Брой видове
Arachnida	39
Chilopoda	6
Diplopoda	7
Insecta	115
Malacostraca	2
Maxillopoda	4
Mollusca	6

Безгръбначни животни.

Ендемити и реликти

На Витоша са установени **148** ендемични форми. При повечето големи групи ендемизмът е нисък, но в съответния таксон може силно да се колебае. Най-голям брой ендемити има при Coleoptera, Mollusca и Lepidoptera.

На Витоша са установени **85** реликтни форми, **18** от които са типични арктоалпийски глациални реликти.

На Витоша са установени **351** редки форми. Планината е втори по богатство район на редки видове в България след Черноморско крайбрежие.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“

Договор № ОПОС-03-145/10.12.14 г. с предмет: „Актуализация на Плана за управление на Природен парк „Витоша“ за периода 2015 – 2024 г. включително разработване на геобазни данни и карти, и развитие на ГИС на Природен парк „Витоша“
Проект № DIR-5113326-4-98 „Дейности по устойчиво управление на Природен парк Витоша“, Договор № DIR-5113326-C-010 от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

Решения за
по-добър живот

Гръбначни животни. Сладководни видове риби

На територията на ПП Витоша са регистрирани **9** вида риби

I. Разред Salmoniformes

I. Семейство Salmonidae

- *Salmo trutta* Linnaeus, 1758 – Балканска пъстърва
- *Oncorhynchus mykiss* (Walbaum, 1792) – Дъгова пъстърва, [интродуциран вид](#), С. Америка
- *Salvelinus fontinalis* (Mitchill, 1814) – Сивен, [интродуциран вид](#), С. Америка

II. Разред Cypriniformes

I. Семейство Cyprinidae

- *Phoxinus phoxinus* (Linnaeus, 1758) – Лещанка
- *Barbus cyclolepis* Heckel, 1837 - Маришка мряна
- *Barbus petenyi* Heckel, 1852 - Черна мряна

II. Семейство Cobitidae

- *Sabanejewia balcanica* (Karaman, 1922) - Балкански щипок

III. Семейство Balitoridae

- *Barbatula bureschi* (Drensky, 1928) - Струмски гулеш

III. Разред Scorpaeniformes

I. Семейство Cottidae

- *Cottus haemusi* Marinov & Dikov, 1986 - Главоч

КОНСЕРВАЦИОННА ЗНАЧИМОСТ

Реликти

Глациални реликти –**2** вида:

I. Salmonidae

Salmo trutta Linnaeus, 1758 – Балканска пъстърва

Cottus haemusi Marinov & Dikov, 1986 – Главоч

Ендемити

Балкански ендемити –**2** вида:

Barbus cyclolepis Heckel, 1837 – Маришка мряна

Sabanejewia balcanica (Karaman, 1922) – Балкански щипок

Български ендемит –**1** вид:

Cottus haemusi Marinov & Dikov, 1986 - Главоч

Гръбначни животни.

Земноводни и влечуги

Общият видов състав на земноводните и влечугите възлиза на **25** вида, или 44% от видовото богатство на страната

11 вида земноводни

14 вида влечуги

Глациалните реликти са **4** вида: алпийски тритон (*Ichthyosaura alpestris*), планинска жаба (*Rana temporaria*), живороден гушер (*Lacerta vivipara*) и усойница (*Vipera berus*).

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“

Договор № ОПОС-03-145/10.12.14 г. с предмет: „Актуализация на Плана за управление на Природен парк „Витоша“
за периода 2015 – 2024 г. включително разработване на геобазни данни и карти, и развитие на ГИС на Природен парк „Витоша“
Проект № DIR-5113326-4-98 „Дейности по устойчиво управление на Природен парк Витоша“, Договор № DIR-5113326-C-010 от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

Решения за
ПО-ДОБЪР ЖИВОТ

Видов състав на земноводните

Разред CAUDATA

Семейство Salamandridae

- 1 *Salamandra salamandra* Дъждовник
- 2 *Triturus karelinii* Южен гребенест тритон
- 3 *Lissotriton vulgaris* Обикновен тритон
- 4 *Ichthyosaura alpestris* Алпийски тритон

Разред ANURA

Семейство Bombinatoridae

- 5 *Bombina variegata* Жълтокоремна бумка

Семейство Bufonidae

- 6 *Bufo viridis* Зелена крастава жаба
- 7 *Bufo bufo* Кафява крастава жаба

Семейство Hylidae

- 8 *Hyla arborea* Дървесница

Семейство Ranidae

- 9 *Rana dalmatina* Горска жаба
- 10 *Rana temporaria* Планинска жаба
- 11 *Pelophylax ridibundus* Голяма водна жаба

Видов състав на влечугите

Разред TESTUDINES

Семейство Testudinidae

1. *Testudo hermanni* Шипоопашата костенурка

Семейство Emydidae

2. *Emys orbicularis* Обикновена блатна костенурка

Разред SQUAMATA

Семейство Anguillidae

3. *Anguis fragilis* Слепок

Семейство Scincidae

4. *Ablepharus kitaibelii* Късокрак гущер

Семейство Lacertidae

5. *Lacerta agilis* Ливаден гущер

6. *Lacerta viridis* Зелен гущер

7. *Podarcis muralis* Стенен гущер

8. *Zootoca vivipara* Живороден гущер

Семейство Colubridae

9. *Coronella austriaca* Медянка

10. *Zamenis longissimus* Смок мишкар

11. *Natrix natrix* Жълтоуха водна змия

12. *Natrix tessellata* Сива водна змия

Семейство Viperidae

12. *Vipera ammodytes* Пепелянка

13. *Vinera herus* Усойница

Гръбначни животни.

Птици

Видовото богатство към момента наброява **237** вида птици. От тях **158** вида са мигриращи (преминаващи).

118 вида гнездят в планината,

като от тях **67** са постоянни и

51 вида са прелетни.

В зоогеографско отношение преобладават видове от умерените ширини – палеарктични, европейски, холарктични и др. Южните (средиземноморски) видове са около 13%.

Видово богатство и таксономична принадлежност

Видовото богатство наброява 237 вида птици, принадлежащи към 17 разреда.

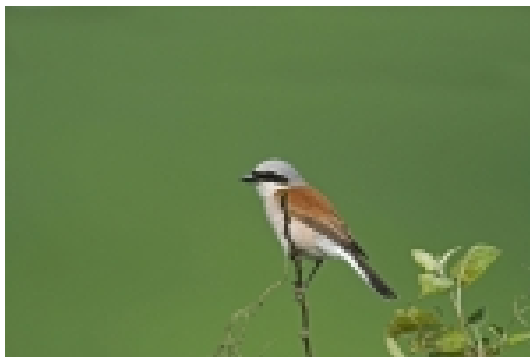
Голямото видово богатство на птиците в ПП Витоша е обусловено от няколко основни фактора:

- Разнообразие от различни видове ландшафти - горски, открити тревни простраства, скални, околноводни и т.н.
- Много добре изразена вертикална зоналност.
- Местоположение - намира между Южна и Северна България, влияние на различни климатични и зоогеографски области. Поречието на р. Струма играе ролята на екологичен коридор от юг.
- Витоша се намира в обхвата на прелетния път за птиците Via Aristotelis.

Природозащитен статус

Защитени според Закона за биологичното разнообразие са **212** вида. Общо **92** вида са включени в Червената книга на България (38,8 % от всички установени птици на Витоша), а **72** вида са включени в Приложение 1 на Директива 2009/147/ЕС за опазване на дивите птици (30,4 %).

Гръбначни животни Бозайници

На територията на ПП „Витоша“ към момента са регистрирани **56** вида бозайници от **6** разряда - това съставлява **59 %** от цялата сухоземна бозайна фауна в България.

ДЯЛОВО УЧАСТИЕ НА ОТДЕЛНИТЕ РАЗРЕДИ В ОБЩИЯ БРОЙ ВИДОВЕ БОЗАЙНИЦИ, УСТАНОВЕНИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ПП „ВИТОША“

Прилепи (*Chiroptera*)

Броят на видовете прилепи, регистрирани на територията на парка, достигна **18** вида, или почти 58 % от известните видове в България. Те принадлежат към 2 семейства *Rhinolophidae* - 3 вида и *Vespertilionidae* - 15 вида. Регистрираните нови видове прилепи за ПП „Витоша“ са: Прилепче на Натузий (*Pipistrellus nathusii*), Воден нощник (*Myotis daubentonii*), Нощник на Натерер (*Myotis nattereri*), Ръждив вечерник (*Nyctalus noctula*) и Кафяв дългоух прилеп (*Plecotus auritus*).

Реликти и ендемити

Един вид – Снежната полевка (*Chionomys nivalis*) е глациален реликт

Един вид - Балканска дива коза (*Rupicapra rupicapra balcanica*) е балкански ендемит.

ПРИРОДЕН ПАРК „ВИТОША“

БЛАГОДАРЯ ЗА ВНИМАНИЕТО !

www.pu-vitosha.com
e-mail: office.puvitosha@gmail.com